

часопис ариљске летње музичке манифестације

јун 2017. V

АРИЉСКО ЕЖЕ

ISSN 2334-8437

Издавач

Удружење за ширење и подстицај
музичке културе у Србији
МУЗИКУС Маршала Бирјузова 11,
11 000 Београд тел: +381 (69) 611 604
www.arlemm.rs
office@arlemm.rs

Директор

Драгутин Младеновић

Главни и одговорни уредник

Милица Младеновић

Стручни сарадник

Стефан Савић

Сарадници и аутори

Милунка Николић, Дубравка Матовић,
Љбиљана Димитријевић, Милан Пајевић,
Слађана Луковић, Ана Станисављевић,
Мишо М. Младеновић, о. Арсеније Арсенијевић,
Катарина Крстић – Тадић

Графички уредник

Иван Попов

Лектор

Милка Младеновић

Фотографија

Creative Dzumandzi
Foto Studio Charlie – В
Зоран Стевановић

Штампа

Алта нова Београд

Тираж

5000

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
78

АРЛЕММ: лето у знаку музике: часопис ариљске
летње

музичке манифестације/главни и одговорни уредник
Милица Младеновић. – 2013 (јун) -2017. –
Београд: Удружење за ширење и подстицај музичке
културе у Србији – МУЗИКУС
2017 – (Београд: Алтанова) – 27 цм
Годишње

ISSN _____ Арлемм – Ариље лето у знаку
музике

COBISS.SR – ID

Удружење за ширење и подстицај музичке културе у
Србији – МУЗИКУС

САДРЖАЈ**1-5**

- УВОД У ДЕЛО И...**
- 8 година АРЛЕММ-а / Д. Младеновић
 - Чудо, могли сте да осетите свемир! / М. Пајевић

8-21

- ВЕЋ СТВОРЕНО...**
- Чаролија класике на темељима духовности / А. Станисављевић
 - Ариље, најлепши град у Србији / Љ. Димитријевић
 - Чаршија / М. Младеновић
 - Extreme Intimo: Енергија која спаја креирање

22-41**УМЕТНИЦИ ФЕСТИВАЛА...**

- Анета Илић: Опера данас у свету и код нас / С. Савић
- Драган Ђорђевић - Сузуки: Уметност интерпретације
- Амира Медуњанин: Музика је љубав, љубав је севдах
- Галија: Потпуна опчињеност сновима / Д. Матовић
- Гитаринет: Музика пријатељства / С. Савић
- Био једном један краљ Чачка....

42-71**АРЛЕММ ЛЕТА 2017-те,**

- Гитар арт фестивал у мисији "Интерграција" / С. Савић
- Живите своје снове и будите упорни! / К. Крстић – Тадић
- Гудачи св. Ђорђа / Љ. Милановић
- Мудрост великих педагога / С. Савић
- Кроз слободно време и интересовања до развоја личности детета / С. Луковић
- Ема & Милица / Д. Матовић
- Инструмент боје чоколаде / С. Савић
- Волонтери: Ђурђица & Љубомир / М. Николић

72-99**У КРУГУ ПОСВЕЋЕНИХ ЉУДИ...**

- Иван Коцић: Уметност као рециклажа игре / Д. Матовић
- Музика & вино су савршени спој
- Свет кроз призму фотографије / М. Николић
- 8 деценија ФМУ у Београду / Д. Јеленковић - Видовић
- Како настају (савремене) композиције / С. Савић
- Недокучива филмска уметност / М. Николић
- Музика без граница
- Самоћа и(ли) усамљеност / о. А. Арсенијевић
- Ту смо, да саградимо бољи свет! / М. Николић
- Dolce vita / М. Николић

ОПЕРА ДАНАС, У СВЕТУ И КОД НАС

У разговору са Анетом Илић дотакли смо се питања која се тичу изазова и проблема данашњег доба, са којима се сусрећу оперске куће у свету и код нас, специфичности и разлика оперског и концертног фаха, као и сарадње са савременим српским ауторима из домена вокалне лирике. Анета Илић је један од водећих вокалних уметника Србије и једна од наших најистакнутијих концертних певачица. Њену каријеру оперске уметнице обележавају изванредни наступи. Добитница је Награде града Београда за музику и музичко-сценско стваралаштво за 2010. годину, као и награде УМУС за најбољи концерт у сезони 2005. Редовни је професор на Катедри за соло певања ФМУ у Београду.

■ **Опера ретко кога оставља равнодушним, изазивајући притом врло опречна мишљења, од обожавања и култа, до доживљаја опере као елитистичког и неприступачног света. Какво је Ваше мишљење, зашто опера упркос томе опстаје дуже од четири века и како је Ви видите у данашњем времену?**

Ово је време прелуно изазова. Уколико говоримо о домаћој оперској сцени онда је време још изазовније. Опера је једна изузетно комплексна форма, која захтева много улагања, како у материјалном смислу, тако можда још и више у професионалном погледу. Нажалост, оперске представе јесу на некој маргини културних догађаја у Србији. Познато ми је да се продукције све теже реализују, свуда је присутан проблем финансирања и траже се различите донаторске организације које би у томе помогле, и то није ништа ново. Чини ми се да код нас није довољно истражена таква могућност и да нема помоћи са стране, осим учешћа државе, која сви знамо да нема довољно новца, те се то огледа и у нашим продукцијама. Да бисмо стекли млађу публику, и избегли да нам стално један

исти круг људи долази на исте представе, ствари морају да се мењају. Наше продукције су старе и превазиђене у многим стварима, поготово у сценографији и неким режиским поступцима. Не желим да будем оштра, али да би се једном младом човеку опера допала, она пре свега мора да буде перфектно урађена у свим аспектима. Мора бити перфектно певање, фантастично свирање, морају бити беспрекорни: режија, сценографија, костим, шминка и све што уз то иде.

Бојим се да су продукције попут Трубадура, са сценографијом од пре 60 година, некако passé. Ипак, без обзира на све то, опера опстаје захваљујући пре свега својој музици и драмском предлошку, који су блиски сваком човеку и било ком историјском тренутку. Увек може да се понуди неко ново читање оперског дела али за то треба имати храбрости и жеље да се ствари мењају.

■ **Један од камена спотицања за многе љубитеље опере, јесте модерна инсценија која врло**

слободно третира време и место одигравања радње у делу. Како Ви доживљавате овај тренд?

Ја лично не волим модерне продукције и мислим да многе ствари могу да буду фантастичне и са традиционалним начином приказивања опера. Минимум режијских интервенција може учинити да ствари буду далеко живље и боље. Мислим да је режија у свету отишла далеко, можда чак и предалеко. Сада су режисери у првом плану, а диригенти и певачи у другом. То су одавно „нове“ тенденције. Иако нисам љубитељ модерних поставки, морам рећи да има занимљивих. Код нас је исто било јако добрих и другачијих продукција, попут Фигарове женидбе. То је била једна потпуно нова, маштовита представа, у погледу режије, сценографије, у целокупном приступу. Изванредни су били и Маснеов Вертер, као и Заљубљен у три наранџе, С. Прокофјева. Биле су то заиста нове поставке, које су ми се јако допале и оне су имале одјека у нашој средини.

Поред оперских улога, могло би се рећи да у Вашој каријери централно место заузима концертна активност. Да ли бисте могли да упоредите ова два вида вокалног израза класичне музике?

Један и други израз имају своју чаролију. Посебност концертне активности почиње већ од оног тренутка када размишљам о програму, бирам неки правац или стил који желим да радим и прикажем, било да је то нешто ново, што никад нисам радила, или се враћам нечему старом, што хоћу да дорадим и кроз шта желим да поново прођем и доживим. Концертно извођење има наравно своје предно-

сти и мане. Ту је свака композиција прича за себе, коју је веома тешко испричати на једном малом музичком простору без сцене и режије. Заиста си препуштен самом себи и музици, коју танано градиш са пијанистом или неким мањим саставом. То је директан контакт са публиком, без икаквих ефеката, који доноси много тешких ситуација. Међутим, уколико човек проникне довољно дубоко у оно што ради и чини то са разумевањем, онда се тај проблем губи. Тада постају најважнији прича и музика, путем којих у први план долази композиторова мисао, а потом ја као извођач који је у њиховој служби. Опера с друге стране носи једну дивну чаролију размене енергије са колегама, удубљивање у суштину драмске радње. У опери се на лицу места дешавају разне и непоновљиве

ситуације, што је такође дивно и врло изазовно. Најважнија је партитура која мора бити до перфекције простудирана и у којој човек треба да се осећа добро технички и лично, водећи увек рачуна да не премаши границе свог фаха и гласа, јер тек онда може да пружи свој максимум.

Последњих деценија у извођењу дела из епохе барока и класицизма у Европи се усталила тзв. историјска пракса извођења. С обзиром на Вашу оријентацију ка том репертоару, да ли је поменута пракса утицала на Вашу технику и интерпретацију?

Техника је једна и њом се певају сви правци и стилови. Наравно различите су нијансе у зависности који стил се пева. Није ми било тешко да пловим из једног у други, јер кад човек реши своје техничке проблеме, мада их решавамо целог живота, онда нема ту неке специјалне разлике. Разлике су можда очигледније између концертног и оперског фаха, ако смем тако да кажем, јер када се пева соло песма онда је то интимнији приступ музици, који захтева веће нијансирање и камернији звук,

док опера захтева један већи волумен гласа, који треба да се пробије кроз звук оркестра. Међутим, суштински ни ту нема разлике у погледу технике, јер ако се поштује природа гласа и његова класификација према фаху, онда нема проблема било који период да се пева. Разлике се у интерпретативном (стилском) смислу, у погледу фразе, агогике.

Како место у Вашој каријери заузима сарадња са савременим српским ауторима и од када она датира?

Сарадња са српским ауторима датира још од моје 18-19 године, када смо Исидора Жебељан и ја студирале заједно. Младим композиторима је увек тешко да заинтересују и придобију своје колеге за њихову музику, да им евентуално отпевају или одсвирају неку од њихових композиција, било за испит или неки концерт. За неку такву прилику, када смо биле младе, прихватила сам да изведем неку од Исидориних композиција и од тада датира моја ближа и озбиљна сарадња са савременим композиторима. Наравно певала сам још од студија, не само савремену српску музику, већ све оно што је претходило нашој савременој композиторској школи и то ми је увек било блиско и много ми је значило, јер волим да певам на свом језику. Чини ми се да нам је можда мало запостављен матерњи језик и често због тога дајем примедбе својим студентима, па им кажем „ви све језике учите и на њима певате, а онда када дође српски, то вам тешко иде“. Некако, најнеприродније изговарају и везују српски са музиком, што ми је веома чудно. Од својих раних студентских дана сам учествовала и на Трибини савременог стваралаштва у Опатији све до деведесетих, па се онда то наставило са нашом Трибином композитора. Мислим да сам као извођач била учесник скоро сваке трибине до сада. Био ми је то изазов и волела сам да испробам своје интерпретативне, гласовне и слуховне могућности, ако могу тако да кажем, пошто је ту било

различитих и врло захтевних ситуација, чак и непријатних, и онда сам тражила пут како то да савладам. Ипак, волела сам такве изазове и онда су ме композитори све више позивали, јер је мало певача спремно да се схвати у коштац са захтевима савремене музике. Било је ту више дела Љубице Марић, Душана Радића, Иване Стефановић, Власте Трајковића и Дејана Деспиха, чије сам композиције управо певала са триом Donne di Belgrado у оквиру СОМУС-а. Ту су сва вокална дела и две продукције опере Две главе и девојка Исидоре Жебељан, у којима сам учествовала са огромним задовољством. Волим да певам српску савремену музику и то ми чини ми се добро иде.

Да ли сте имали прилику да учествујете раније на фестивалу АРЛЕММ и какав је ваш утисак о концепту ове манифестације?

Никада раније нисам била у Ариљу, све до претпрошле године, када сам исто са триом Donne di Belgrado имала концерт у оквиру манифестације АРЛЕММ. Одшећљена сам колико је то леп, пријатан и домаћински градић са прекрасним терасама и цвећем, љубазним људима, са дивном публиком и децом, која су нас посматрала широм отворених очију. Тај концерт ми је заиста остао у јако лепом сећању, тако да, кад је уследио позив да се прикључим колегама који држе мајсторске радионице, прихватила сам позив са великим усхићењем. Јако се радујем боравку у Ариљу и раду са полазницима курса. Надам се да ће се највише јавити млади који су из тог окружења, јер је важно да њих заинтересујемо за уметничку музику и соло певање. То им је можда једина прилика да чују уметничку музику, јер је на телевизији има премало и емитује се у касним ноћним сатима. Покушаћу да их заинтересујем кроз сопствено извођење и да им замаштам са неким добрим одабиром композиција, које ће им бити занимљиве и пријемчиве, па ће онда и они имати жељу да нешто науче и опробају се у томе. Пут до певања је дуг и прилично неизванстан. Потребно је много стрпљења и рада, али зато има и много лепоте и задовољства, и то ћу покушати да им некако пренесем.

С. Савић, МА музиколог

